

důchodům překlady technické literatury. Cennou a dosud nezmapovanou částí jeho tvorby je korespondence z vězení, v níž se zážitková autobiografická linka inspirovaná vězeňským prostředím spojuje s obecnější reflexí životní i společenské situace v zajímavý literární tvar s prvky eseje, reportáže a deníkového záznamu.

Odchod do Velké Británie v únoru 1983 měl být podle mínění Kynclových přátel doma i v zahraničí definitivním koncem jeho snu o možném návratu k novinářství, který měl být vykoupen možností důstojné občanské existence, byť na dosti nízké hmotné i společenské úrovni. Karel Kyncl tento další životní zlom přijal pod zcela jinou podmínkou. Uplynulých třináct let pokání v něm doutnala ctižádost dokázat, že jeho novinářské úspěchy nebyly odvozeny od privilegovaného postavení ve strukturách komunistického režimu. K tomuto cíli upnul veškerou energii, která jako by se vzdáleností od československých hranic vzrůstala. Vážné zdravotní problémy, z velké části způsobené trvalým stresem a následky věznění, zázračně ustoupily a Kyncl se jako buldok zakousl do každé šance, která se mu naskytla. Žádný úkol pro něj nebyl podřadný, každý řádek v exilovém tisku a každá vteřina ve vysílání české redakce Svobodné Evropy a posléze BBC mu vracely sebevědomí. Když mu přítel Jiří Theiner nabídl místo v měsíčníku *Index on Censorship*, statut profesionálního novináře mu vrátil pocit užitečnosti, a co hlavně, Kyncl s ním získal jistotu, že navzdory ztrátě iluzí o sobě samém je tu něco, o čem se může opřít: novinářský talent. Toto úlevné zjištění si měl záhy potvrdit spoluprací s předními

britskými periodiky formátu *The Times* a zejména *The Independent*.

Převrat v Československu jej zastihl ve vynikající formě. Nehodlal ji ale využít tak jako řada jeho přátel, kteří přijali nabídky na významná řídicí místa. Jeho ambicí bylo ještě jednou, znovu a naposled definovat sám pro sebe smysl své celoživotní profesionální dráhy. Tento ryze osobní rozměr rozhodnutí zůstat mimo velkou politickou hru byl řadě jeho příznivců neznámý. Oslavné výsledky, jež se dostavily prakticky okamžitě poté, co byl v létě 1990 jmenován zpravodajem Čs. rozhlasu v Londýně, byly jednoznačnou odpovědí jak jim, tak samotnému Karlu Kynclovi.

Osobnost Kynclova formátu se objevila v pravý čas. Pro českou veřejnost se stala ztělesněním síly, kterou fenomén veřejnoprávního rozhlasu disponuje i v dnešní době. Jeho práce potvrzovala oprávněnost a nenahraditelnost rozhlasu jako svébytného, suverénního média. Kynclova tvorba se pro pracovníky Českého rozhlasu stala zdrojem sebevědomí i víry v budoucnost.

Teprve se znalostí Kynclových životních osudů můžeme plně pochopit jeho úvahu nad smyslem novinářské práce. To, co by mohlo být vykládáno jako konstatování marnosti, je daleko spíše výrazem moudrosti a zároveň pokory člověka na samém vrcholu životní i profesionální cesty. Člověka, který si ke svému příběhu napsal ideální pointu: vzpomínku na povídku Heinricha Bölla o rozhlasovém reportérovi, který si na magnetofonových pásech vystřihává ze svých reportáží okamžiky ticha, slepuje si je dohromady – a večer to nádherné ticho poslouchá.

Lenka Králová

Otakar Trhlík

*** 19. ledna 1922 Brno**

V lednu letošního roku by Otakar Trhlík, významný dirigent a pedagog, oslavil 85. výročí svého narození. V Brně vystudoval Klasické gymnázium a poté skladbu a dirigování na Státní hudební a dramatické konzervatoři. Během druhé světové války, po uzavření konzervatoře v roce 1943, byl Trhlík nucen studium přerušit, následně byl totálně nasazen. Studium dokončil v letech 1945–1948 na pražské konzervatoři. Válečná léta vůbec nepřímo rozhodla o Trhlíkově profesní budoucnosti – původní záměr věnovat se studiu jazyků nešel uskutečnit z důvodu uzavření vysokých škol a konzervatoř byla až do roku 1943 další z možných cest ke vzdělání. Na pražské konzervatoři byl Trhlíkovi profesorem dirigování Pavel Dědeček a posléze na mistrovské škole Václav Talich. Svě první významné dirigentské zkušenosti získal již za studií na konzervatoři jako dirigent-asistent Talichova Českého komorního orchestru. Další významnou příležitostí pro něj bylo působení v Ostravě v letech 1948–1952, kde zastával post zástupce šéfa opery. Při těchto aktivitách vystudoval obor hudební věda a estetika na FF MU v Brně, který absolvoval v roce 1953 obhájením doktorské práce. Již před ukončením studií přijal nabídku Symfonického orchestru brněnského rozhlasu,

tělesa, které se stalo v roce 1956 základem nově vzniklé Státní filharmonie Brno. Otakar Trhlík se stal po boku šéfdirigenta Břetislava Bakaly stálým dirigentem tohoto orchestru na dobu dalších šesti let. Po následujícím angažmá v čele Symfonického orchestru Československého rozhlasu v Bratislavě působil Trhlík rok v Káhiře, kde byl zvolen do čela Káhirskeho symfonického orchestru (1963–64). V roce 1968 byl O. Trhlík zvolen šéfdirigentem Janáčkovy filharmonie v Ostravě. Zde strávil celých osmnáct let až do roku 1986. V letech 1995–1996 zastával funkci šéfdirigenta Státní filharmonie Brno, orchestru, ve kterém se angažoval v jeho samotných počátcích.

O. Trhlík byl zároveň významným pedagogem ve svém oboru – od roku 1955 vyučoval na Janáčkově akademii múzických umění v Brně.

V rozhlasu působil O. Trhlík prakticky celý svůj život. Jako dirigent Symfonického orchestru brněnského rozhlasu a později spoluzakladatel Státní filharmonie Brno, dále v rámci svého angažmá v rozhlasovém orchestru v Bratislavě a především během své dlouholeté spolupráce s ostravskou Janáčkovou filharmonií. Svědčí o tom také velké množství nahrávek s těmito

orchestry, které dokládají Trhlíkovo repertoárové vymezení, soustředěné na vážnou hudbu: vokální, instrumentální i operní, např. L. Janáček: Kantáta Amarus, Taras Bulba s Janáčkovou filharmonií, B. Martinů, G. Rossini, uvádění premiér skladeb soudobých českých a slovenských autorů (V. Kaprálová: Vojenská symfonieta, Státní filharmonie Brno; M. Ištván: Zaklínání času, Janáčkova filharmonie, R. Kubín: Naši Furianti). Na seznamu jeho dirigentských nahrávek však nechybějí ani slavná díla klasiků (A. Dvořák: Requiem, Klavírní koncert č. 1 L. van Beethovena s Janáčkovou filharmonií).

Významným přínosem Trhlíkova dirigentského působení bylo právě uvádění děl českých skladatelů a také provozování české hudby za hranicemi naší země – O. Trhlík hostoval u mnoha zahraničních orchestrů ve více než třiceti zemích světa včetně Japonska, Austrálie či Egypta, kde propagoval díla B. Smetany, A. Dvořáka a především L. Janáčka a B. Martinů (např. v Austrálii v roce 1969 uvedl komplet všech šesti symfonií B. Martinů). V zahraničí zazněla také česká a slovenská díla soudobých autorů (např. Polyfonietta Čestmíra Gregora). Ke svému vztahu k dirigování a k hudbě 20. století

se sám vyjadřuje v časopise Hudební Rozhledy (1972) „K hudbě 20. století mám vztah jednoznačně kladný. Je to snad dáno tím, že velmi rád odhaluji nové, neprozkoumané pevniny. Toto tvrzení mohu podepřít faktem, že jsem uvedl již skoro 200 původních premiér. Při provedení každé soudobé skladby snažím se ji do hloubky prohlédnout, najít v ní to, co do ní autor vložil. Vždy jsem totiž přesvědčen o upřímnosti autora, o tom, že mu jsou i ty nejmodernější kompoziční techniky pouze prostředkem k vyjádření jeho záměrů, že nejsou použity samoučelně jen proto, aby byl autor soudobý

za každou cenu...“

„U většiny moderních děl je mnohem těžší práce s orchestrem. Každá taková skladba totiž přináší nové technické problémy, například problémy souhry při složitějších rytmech. Nelze však generalizovat. Například formálně čistý Mozart se jeví u klavíru jako zcela bezproblémová záležitost a teprve při práci s orchestrem se vyskytnou značné problémy, především při vystižení mozartovského stylu, který vyžaduje určité specifické frázování, vylehčený projev a podobně. Jindy zase dá jiná skladba mnoho práce při promyšlení temp, při vy-

MgA. Jan Tůma

Jan Skácel

* 2. 2. 1922 Vnorovy, okr. Břeclav

Studia: 1933–38 Gymnázium v Břeclavi, 1939–41 Gymnázium Brno, 1945–48 Filozofická fakulta MU Brno. Rozhlas: 1954–63 stanice ČRo Brno, redaktor a vedoucí redaktor literární redakce, zůstal trvalým spolupracovníkem i po odchodu z rozhlasu. Účastní se prací na Rozhlasovém měsíčníku, redaktor a příspěvatelem týdeníku Na shledanou v sobotu, autor fejetonů, esejů i velkých rozhlasových pásem (např. Old Shatterhand po padesáti letech – 1962, nebo Henri Rousseau u Ivančic – 1963);

Jiná působení: 1941 – totální nasazení; 1948–52 deník Rovnost, kulturní red.; 1952–53 ZPS Líšeň – dělník; 1963–69 redaktor a ved. redaktor literárního časopisu Host do domu. Po r. 1970 měl zákaz publikování, jeho básně vycházely v samizdatu.

A MLČET S BÁSNÍKY

O časech dávno minulých, o básnících, kteří už nejsou mezi námi a o jedné brněnské hospodě, kde se smělo občas i mlčet.

Dovolte, abych svoji poněkud troufalou vzpomínku na básníka Jana Skácela otevřel verši, které svým způsobem patří k titulku. Vyšly ve sbírce Smuténka a cituji je z třetího vydání, z roku 1990, kterého se bohužel už básník nedočkal.

Dávno.

*Na břehu tíše splývajících ptáčků
ležela pravda*

snadná jako smích.

Nebylo,

co by zasloužilo lež

na břehu pěnkav zvolna plynoucích.

† 7. 11. 1989 Brno

Stejně tak bych na tomto místě mohl citovat i „Jinou báseň o srdci“, neboť obě jsou plné paradoxu mezi dějem a tichem. Mezi překotností světa a chcete-li zmoudřením, k němuž se můžeme dobrat právě popřením této překotnosti.

Čas – konec šedesátých let.

Tedy už dost nevlídno.

A nemyslím jen u nás, ale jaksi globálně.

Svět se otřepal z onoho krátkého nadechnutí první půle šedesátých let, prošel si revoltami v roce 1968 a teď zase okoral do podstaty, dá-li se to takto říct. V té době Vinařské závody v Mikulově otevřely v Brně novou vinárnu. V Jakubské ulici. Ve starém domě, který měl – soudě podle sklepů s nikami – v paměti ještě gotiku. Bylo to báječné místo k uchovávání, ale také košťování vína – mimochodem výtečný rýnský ryzlink, burgundské šedé a tramín za to stály – k vysedávání s krásnými dívkami, mudrování s dobrými přáteli, k pobývání jen tak, bez jakéhokoliv vážného důvodu.

Jmenovalo se to tam Sekt bar Venuše. První půle jména signalizovala, že je to jediné místo v Brně, kde se podává rozlévaný sekt, druhá půle, že se tu bude holdovat kráse a že se tedy od hostů očekává, že každý svým způsobem přispěje k naplnění této vize.

Podstatné ovšem bylo, že se tu za a) otvíralo časné a za b) – alespoň z počátku – žádný mechanický přístroj nevydával hudbu, takže neveřejná slova se tu šepetala a příští básně se tu mičely.

Venuše měla svou stálou klientelu – herce z Divadla Na provázku, malíře uznávané i zneuznané, občas nějakého docenta z blízkých vysokých škol, krásné medičky z vyšších ročníků, které sem vedla biologická zvědavost

a podivuhodný genius loci, umanuté a neprovdané učitelky češtiny z Břeclavi, které tu jednou za čtrnáct dní vyseďávaly až do odjezdu posledního vlaku, který je odvážel domů. Ty poslední tu čekávaly na básníky, kteří tu měli svá chráněná místa. V koutku, u stolku pro dva, sedával Jan Skácel s urputným výrazem v tváři, kterým zastíral neobyčejnou plachost. Usrkával červené a přistupovalo se k němu jako k vladaři, na pokyn a pokorně. Kolem něho bylo něco jako stan z tichých slov, nějaký vzduchoplavecký berichtigung, abych použil správný český výraz, který mu dovoľoval neviditelně levitovat, byl to magický kruh, který vznikl tím, že vstoupil, pozdravil, usedl, objednal si víno a mlčel. Odcházel časné a odnášel si s sebou pravděpodobně nějakou báseň. Aspoň tak jsme to my, kteří jsem přihlíželi jeho mlčení, cítili.

Druhým básníkem byl Oldřich Mikulášek, ten se tu zjevoval až v pozdních hodinách, přilétl na berlích, s baretem na hlavě, vždycky s veselou a vždycky v hloučku.

Zatímco Skácel byl ohromující osamělá hvězda, Mikulášek byl hvězdný roj.

Ale zůstaňme u toho prvního, i když i Oldřich Mikulášek byl svého času náš rozhlasový kolega. V čase, kdy Antonín Přidal vymyslel sobotní pořad Na shleda-

nou v sobotu, který byl poslouchán po vlastech českých, byl to Jan Skácel, který mu týden co týden psal kratičké fejetony, které už názvem napovídaly, že básník svým posluchačům – později i čtenářům, když fejetony vyšly knižně – přináší chvíli, kterou bych přirovnal ke vstupu Alenky za zrcadlo, chvíli vstupu do míst, k věcem, do událostí, které za zdánlivou všedností ukrývají prostory k létání, snění, potěše duše. Tak třeba Malá recenze na ibise, Malá recenze na lunny zář, Malá recenze na čárku, Malá recenze na dívání na televizi na malém městě, Malá recenze na užitečnou smrt, Malá recenze na hodinky z vodotryskem...

Dost už!

Všechny je přece vyjmenovat nemohu. Jsa už v oněch báječných šedesátých letech zaměstnancem brněnského studia, četl jsem si je všechny dopředu – hned jak se rozmnožily pro herce. A pak jsem je tu a tam poslouchal v režii, když je herec četl, a ještě pokračé v sobotu, když se vydávaly k posluchačům. A přiznám se, že jsem trpěl pýchou a závistí, protože Jan Skácel patřil k nám a protože nikdy nebudu umět psát tak, jako psal tento člověk ježatého obočím, zarputilé tváře a krásného srdce.

Prom. hist. Jaroslav Jírů, CSc.

Luboš Dobrovský

* 3. 2. 1932 Kolín

Můj přítel Luboš

V prvních měsících roku 1967 jsem dopsal kandidátskou práci o francouzské zahraniční politice před druhou světovou válkou a začal řešit vážný problém: co tu v té redakci Nové myslí budu vlastně dělat? Moc práce tu na mně nechtěli, jen upravit nebo napsat jeden článek za měsíc. To bych se tu ukousal nudou, říkal jsem si. Bylo mně třicet dva let, na pohodlnou sinekuru bylo dost času. Chtěl jsem dělat opravdové noviny a tehdy se už leckde daly dělat, jenže ne tam, kde jsem právě byl. „Hele,“ řekl mi jeden kamarád, jemuž jsem se svěřil. „Zeptej se v rozhlase, tam prý někoho hledají na Francii.“

Rozhlas! Až jsem se sám polekal té vlastní myšlenky. Zahraniční rubrika rozhlasu měla tu nejlepší pověst. Na všech tiskovkách byli její redaktori uctivě zdraveni, jména jako Weiner, Dienstbier a Štovičková byla vyslovována s úctou. Zahraniční rozhlasové zpravodajství vynikalo rychlostí, zasvěceností a osobitostí, které ještě nebyly všude pravidlem. Připadal jsem si jako fotbalista z druhé ligy, jehož přepadla hříšná touha zahrát si vedle Kvašňáka. „Tak se přijďte ukázat,“ řekl mi Weiner do telefonu. Vstupoval jsem do rozhlasu s chvějícími se kolenný. Pod paží jsem nesl balík s výstřížky svých článků. Milan Weiner se mne zeptal, co v rozhlase hledám. Řekl jsem podle pravdy, že chci už konečně jednou v životě dělat opravdové noviny. „Myslím, že to s vámi zkusíme,“ řekl nakonec Weiner. Tak jsem se dostal do bezprostřední blízkosti Luboše Dobrovského a chci to popsat v duchu své knihy Zpověď dítěte svého věku, protože opisovat podle svého díla, pokud vím, se smí.

Podle věku a vzdělání jsem byl zařazen do skupiny mladých Turků, jimž se říkalo trochu posměšně „doktoři“. Vedle Jiřího Dienstbiera, Karla Jezdinského a mne do ní patřil ještě jeden člověk. Osobně jsem ho poznal nejpozději, ale po hlase hned zpočátku. V prvních dnech svého působení jsem se musel všechno naučit od píky a chodil jsem často „k linkám“, v podstatě to znamenalo jít nahoru do vysílacího střediska, přijmout příspěvek zahraničního korespondenta po lince a upravit ho do Rozhlasových novin.

Jednou takhle vysílal z Moskvy Luboš Dobrovský. Nebyl spokojen s prací techničky v moskevském rozhlase a dopálen její zřejmou neochotou spustil nádherný vodopád ruských nadávek, který jsem poslouchal společně s nevrlymi reakcemi postižené úplně nábožně, „Kto on takoj?“ zeptala se kamarádka postižené soudružky. „Čort takoj malenkij,“ ulevila si kritizovaná.

Když jsem pak Luboše poprvé spatřil, musel jsem se mimoděk usmát. Dobrovský – jistě mi to promine – opravdu někdy připomíná čertíka, který vyskočil z papírové krabičky. Je to drobný, živý muž s rychlými pohyby, neustále ve střehu jako šermíř. Jeho otázky se také podobají primu nebo kvartu, jsou rychlé, přesné a Luboš chce, aby se také stejně odpovídalo. 21. srpna 1968 přiběhl na naše velvyslanectví v Moskvě a prohlásil bratrskou pomoc za agresi. Byl tedy poslán do Prahy a znechucen poměry v posrpnovém rozhlase odešel do redakce Listů. Potkal ho pak stejný osud jako nás všechny. Jeden čas myl výlohy, pak zase pečoval o čistící prostředky v Památníku písemnictví. Jednou jsem tam za ním přišel. Luboš seděl na jakémsi vyvýšeném pódiu

a přiděloval soudruzkám uklížečkám saponáty a hadry s důležitostí ředitele a gesty italského granda.

Pak jsme se setkávali v činnostech a okolnostech, do nichž nás určoval disent. V říjnu 1989 jsme s Jiřím Dienstbierem a Janem Rumlem převzali narychlo vedení samizdatových Lidových novin po zatčených kamarádech Jiřím Rumlovi a Rudolfu Zemanovi. Po listopadu se naše vztahy trochu změnily. Luboš byl mluvčím ministerstva zahraničí a já redaktorem Lidových novin. Když Luboš vyjadřoval stanovisko svého úřadu, byla to pravá balada. Spatrá nadiktoval komuniké ministerstva a nemuselo se na tom nic měnit. On to měl prostě v sobě. Přesný a střídavý jako vždycky. Nezáleželo na tom, zda psal filologický rozbor, politický komentář nebo stanovisko ministerstva zahraničí. Vždy stejná přesnost, ani jedno slovo zbytečné.

Chodil jsem za ním i na Pražský hrad v době, kdy pracoval u Václava Havla. Myslím si, že by ho všichni prezidenti světa mohli Havlovi závidět. Vedle úcty, kterou jsme k prezidentovi všichni nebo téměř všichni cítili, měl Luboš řadu vynikajících vlastností. Byl ke svému bývalému kolegovi a pozdějšímu nadřízenému vždy loajální, nikdy ho nepomlouval a o jeho chybách vždy hovořil s lítostivou cudností. Jeho vztah k němu byl však

naprosto cizí jakékoli podlézavosti už proto, že Dobrovský nikdy nic podobného nevyznával prostě k nikomu. Bohužel, jak jsem byl několikrát nucen konstatovat, mnozí jeho spolupracovníci nedosahovali jeho kvality a měl jsem s nimi velmi nemilé zkušenosti.

Stali jsme se později oba diplomaty, ale přitom jsme si společně zachovali novinářskou kritičnost, snahu pronikat do světa falešných mýtů a vůli přijít jim na kloub: to nám po všech těch společně prožitých peripetiích zůstalo. Takže když se v naší republice něco zajímavého stane, slyší moje žena ihned: „Musím zavolat Luboše.“ Domnívám se, že něco podobného se děje i na druhé straně.

Až si tohle všechno Luboš přečte, určitě mě vyhubuje. Ale pak se něco stane ve Francii nebo v Rusku a Telecom si zase přivydělá. Nebo se sejdeme ve Slávii a manželky nám opět vyhubují, že jsme zapomněli na Navrátila. Dva starší pánové, které stále baví pozorovat svět a přemýšlet o tom, co s ním bude. A když je něco napadne – občas je to stále potkává – chtějí se o to s někým podělit. Mám štěstí v tom, že mohu občas výboje své fantazie korigovat tím precizním myšlením. Ať nám to ještě dlouho vydrží.

Anna Tesařová

Bohumil Heran

* 6. 2. 1907 Ústí nad Orlicí

1919–1920 studoval soukromě u Hanuše Wihana
 1920–1925 studium na pražské konzervatoři u Jana Buriána
 1925–1926 studium na mistrovské škole u Jana Buriána
 1926–1928 studium na pařížské konzervatoři u Geharda Hekkinga
 1938–1930 Městský symfonický orchestr ve Winterthuru, Švýcarsko
 Puppův koncertní orchestr, Karlovy Vary
 1930–1953 koncertní mistr orchestru Československého rozhlasu v Praze
 1953–1962 pedagog violoncellové hry na Státní konzervatoři hudby v Praze
 1954–1964 předseda Ochranného sdružení výkonných umělců
 1962 profesor
 1962–1968 profesor a prorektor JAMU

Vyznamenání:

1951 Patěfího plaketa
 1955 vyznamenání Za vynikající práci
 1965 zasloužilý umělec
 1967 vyznamenání Za zásluhy o výstavbu, čestný občan Ústí nad Orlicí

Letos je tomu sto let od narození významného představitel české violoncellové školy Bohuše Herana, odchovance Hanuše Wihana a Jana Buriána. V roce 1925 absolvoval pražskou konzervatoř Koncertem d moll Saint-Saëns s Českou filharmonií, řízenou Václavem

† 4. 5. 1968 Praha

Talichem. Svě vzdělání doplnil studiem na mistrovské škole pražské konzervatoře a dvouletým pobytem na pařížské konzervatoři u prof. Hekkinga. Sólově pak vystoupil ve Francii a Anglii. Orchestrálních zkušeností nabyl pod taktovkou Hermanna Scherchena ve švýcarském Winterthuru.

V roce 1930 byl Heran povolán na místo koncertního mistra v Symfonickém orchestru Čs. rozhlasu v Praze. Bylo to období prudkého zrání a doba jeho pravidelné koncertní činnosti, ve které provedl z paměti přes padesát koncertů s orchestrem, z nichž mnohé byly prvně premiérovány právě Heranem. Po téměř čtvrtstoletém působení odešel s titulem čestného koncertního mistra rozhlasu, jemuž následovalo vyznamenání Za vynikající práci.

Úspěšnou pedagogickou činnost zahájil jako řádný profesor na pražské konzervatoři, kam nastoupil v roce 1953. O devět let později působil jako profesor na JAMU v Brně, stal se jejím prorektorem a svými iniciativními počiny pomáhal zvyšovat prestiž tohoto důležitého centra kulturního života na Moravě.

Heranovou velkou láskou byla komorní hudba. Spolupůsobil s Ondříčkovým a Pražským kvartetem, založil České klavírní trio a byl členem tria Vondrovic – Kawaciuk – Heran (s nimiž natočil např. Mozartovo Klavírní trio B dur, Dvořákovo Klavírní trio f moll). Jeho interpretační umění bylo podepřeno pronikavým intelektem, mimořádnou pamětí, technikou a výborným sluchem (z nahrávek připomínáme Stamicovu Sonátu pro violoncello a klavír G dur, Rejchův Koncert pro violoncello a orchestr; Sonáta pro violoncello a klavír D dur op. 102, č. 2, Sonátu pro

violoncello a klavír F dur op. č. 1 a Sonáta pro violoncello a klavír g moll op. 5, č. 2 L. van Beethovena, Sonatu in D pro violoncello a klavír A. Honeggera, Adagio pro violoncello a klavír O. Máchy, Dvořákův Smyčcový sextet A dur op. 48 s Ondříčkovým kvartetem, ...).

Heran byl všestranný člověk. Jako čilý organizátor se uplatnil ve Svazu československých skladatelů a v Sekci koncertních umělců. Byl prvním předsedou organizace Ochranné sdružení výkonných umělců a také předsedou poroty prvního ročníku Kociánova Ústí v roce 1959 a přičinil se, aby soutěž získala celostátní pověst a charakter. V přednáškové činnosti byl dlouholetým spolupracovníkem Divadla hudby.

Heran byl hudební publicista bystrého intelektu i velkých životních a uměleckých zkušeností. Knižně byly vydány populárně vědecké a řada odborných publikací, také některé metodické práce. Jeho knihy svědčí o vnímavém pozorovateli umění a uměleckého života i o umělci hloubavém a přemýšlivém. Byl také autorem instruktivních děl pro violoncello.

PhDr. Rostislav Běhal

Ing. Jiří Kmoč

*** 27. 2. 1927 Onomyšl, okr. Kutná Hora**

Nevím, jestli ho K. Hoffmann vytáhl z tiskového odboru sekretariátu ÚV KSČ jako posilu, nebo se ho nový šéf odboru, kde Kmoč pracoval pod Hoffmannovým vedením 4 roky, chtěl zbavit. Obojí je možné. Kmoč byl mezi ostatním „instruktory“ (Dvořák, Matějka, Vondrášek apod.) hvězdou. Zpočátku jediný vysokoškolák (VŠPHV)¹⁾; dál svoje vědomosti rozšiřoval, byl iniciativní. Na druhé straně pro práci v aparátu měl vážnou chybu – myslel vlastní hlavou a ne vždycky považoval příkaz nebo instrukci, kterou měl šířit, za správnou. V každém případě přišel do rozhlasu v r. 1958 krátce po tom, co se stal ústředním ředitelem K. Hoffmann, a takřka přes noc se stal mým nejbližším spolupracovníkem. Pod šéfovským vedením Karla Hrabala jsme měli rozdělené resorty – on zpravodajství, já publicistiku.

Byl úžasně pracovitý a komunikativní. Hovořil s kdekým, dveře návštěvám neustále otevřené. Sám moc nemluvil, raději naslouchal. Jak mu to jazykové znalosti dovolovaly, poslouchal zahraniční rozhlas. Kde nerozuměl, vnímal alespoň tempo a způsob projevu, četnost relací a také rychlost, s jakou přinášejí aktuální informace – tu věcnou soutěž světových médií. A byl upřímně zděšen zjištěním, že mezi našimi zprávami jsou až čtyřhodinové mezery.

Jeho první touhou bylo přinášet zprávy každou hodinu. Narazil ovšem na zaběhlou rutinu a tvrdé schéma. A potom na fakt, že ČTK, která měla informační monopol (zejména na všechny zahraniční události), vázala harmonogram své činnosti jenom na večerní uzávěrku tisku. Nové zprávy začaly z ČTK vycházet až pozdě odpoledne, končily kolem 23. hodiny. Co vysílat přes den?

Jiří Kmoč proto zaměřil pozornost na vlastní zpravodajskou síť. Byl ve stálém kontaktu se všemi domácími i zahraničními zpravodajci, neúnavně je dirigoval

Záslužná též byla Heranova ediční činnost v oblasti staré české hudby, jeho badatelská aktivita vyústila v publikování a koncertní realizaci starších českých skladeb pro violoncello (K. Stamic, J. Rejcha, P. J. Vejvanovský, J. Mysliveček aj.).

Heran, v muzikantské obci důvěrně oslovován Bohoušek, přispíval iniciativně a obětavě také k rozvoji českého hudebního života. Významný podíl měl na reprodukci nové hudební tvorby – revidoval a propagoval českou soudobou hudbu doma i v zahraničí.

Literatura:

Dr. Fikrle, Rudolf: *B. Heran*. Lidová demokracie, 19. 3. 1950
Hudební rozhledy č. 2/ 1967, č. 10/ :968

Náš rozhlas č. 50/ 1946

Ottova encyklopedie Česká republika: *Kultura a umění – heslo Heran Bohumil*. Ottovo nakladatelství 2006, str. 183

Tomeš, Josef a kol.: *Český biografický slovník XX. století*. Pásek 1999

† 28. 11. 1993 Praha

k vzájemnému soutěžení a rychlosti. Ty zahraniční chytal doslova za šos a ždímal z nich soukromé – neoficiální – informace a vedle toho i – jak se kde dělá rozhlas. Nebál se cizího „západního“ vzoru.

Získával pro rozhlas průbojně lidi bez ohledu na jejich kádrové skvrny. Pro zahraniční redakci vydobyl jako vedoucího nejdříve Igora Kratochvíla – už od 50. let několikrát vyšetřovaného, napomínaného a vylučovaného pro „jugoslávskou úchylku“ a jiné „revizionistické“ názory. Po něm Milana Weinerja spojovaného s „případem Rudolfa Slánského“. Přivedl do rozhlasu Dienstbiera, Dobrovského, Jezdínského, Jírů, Lánského. Vychovával si nové reportéry a komentátory (např. Janíček, Sobišková a další). Až se pokusil rozlousknout oříšek nejtvrdší: vymanit rozhlas ze zpravodajského monopolu ČTK. Získal pro svůj plán Hoffmanna, k němuž měl blízko z doby společné práce v tiskovém odboru ÚV KSČ. I Hoffmann měl ctížádost pohnout strnulým kolosem rozhlasu, který pro jeho těžkopádnost přestávali lidé poslouchat. Chtěl, aby se pod jeho vedením stal rozhlas autoritou, zajímavým a účinným nástrojem strany. A proto byl přístupný myšlenkám na jeho modernizaci. Tak povolil i ve věci, jejíž důsledky si ani snad neuvědomoval. Prosadil u jinak bedlivých stranických tajemníků právo na přístup rozhlasových zpravodajců k agenturnímu zpravodajství ze zahraničí a spolu s Kmochem převzali odpovědnost za jeho využívání.

Bylo to první okno do světa v celém sovětském bloku, průlom do informační bariéry (na níž stál Sovětský svaz vlastně od 20. let), dávný předchůdce „glasnosti“.

Zprávy se teď už vysílaly každou hodinu a Kmoč pozorně sledoval, aby byly co nejčerstvější. Do čela požadavků na zpravodajství postavil rychlost, aktuálnost a profesionalitu.

V noci na 21. srpna se mi podařilo po telefonické výzvě K. Hoffmanna, abych se bez prodlení dostavil na Ústřední správu spojů, uvědomit Kmocha o neobvyklosti tohoto pozvání a požádat ho, aby okamžitě svolal pohotovost a pokusil se zjistit, co důležitého se asi děje. O okupaci jsme nevěděli a ani neuvažovali, spíše jsme předpokládali nějaký vnitrostranický puč nebo převrat. U Kmochů se rozdrnčel telefon a zakrátko se ozvali naši zpravodajové z pohraničních oblastí s informacemi, že hranice překračují armády pěti zemí. Okamžitě se rozjel do rozhlasu a společně s Karlem Lánským žhavlili linky do Dubčeka sekretariátu. Výsledkem bylo významné noční vysílání známého „Prohlášení“, kterým předsednictvo ÚV KSČ odmítlo tzv. „pomoc bratrských sil“, prohlásilo ji za protiprávní a za faktickou okupaci Československa. Jiří Kmoch potom řídil zpravodajské vysílání z budovy rozhlasu až do jejího vyklizení, natož z vysílacího pracoviště v Nuslích.

Po nástupu normalizace a příchodu nového ředitele ing. Chňoučka jsme byli okamžitě oba zbaveni funkcí, vystěhováni z hlavní budovy a tzv. „přeloženi“ do studijního oddělení (aniž by o tom jeho vedoucí věděla). Čekalo se zřejmě, jestli někdo z nás změkne. Za naší nepřítomnosti nám prohlíželi stoly i skříně, dvakrát zabavili všechny písemnosti i magnetofonové pásky. Spolu jsme byli voláni do Bartolomějské – každý do jiné místnosti a s jiným vyšetřovatelem. Ten vždycky na chvíli zmizel a vrátil se s novým přívalem otázek. Zřejmě si naše odpovědi porovnávali.

Když naše „čekací doba“ nepřinesla žádné výsledky, dostali jsme oba výpověď spojenou se zákazem vstupu na všechna pracoviště rozhlasu.

Zaměstnání jsme hledali těžko. Kmoch skončil jako pomocný dělník v hostivařské Feroně. Po nějaké době se mu podařilo uchytit v plánovacím oddělení Městské telefonní správy, po dalších více než deseti letech v pojišťovně (kde už v té době našla útočiště řada vypovězených, např. S. Vosecký, J. Pour, dr. Jičínský ap.). Jirka nesnášel ten přechod lehce – rozhlas – spojení se světem a s jeho děním mu viditelně chyběly. Dál udržoval styky se všemi vypovězenými zpravodajci, volali mu domů i někteří rozhlasoví emigranti ze zahraničí. A nebrali si při tom servítky. Byl jsem v té době Kmocha několikrát navštívit a stal jsem se při tom svědkem jednoho takového telefonátu. Volal bývalý zpravodaj ze SRN Václav Novotný. „Volové“, řekl Kmoch, když po 20 minutách odložil sluchátko. „Jako by nevěděli, že je to všechno odposlouchávané. A mě pak po každém hovoru volají k výslechu, co spolu máme a o čem jsme mlu-

vili... No tak já jim to vždycky řeknu, stejně to mají natočené.“²⁾

Konec byl hořký. V 90. roce jsme se už všichni blížili sedmdesátce, někteří už v důchodu byli, jiní se na něj chystali. O návratu do rozhlasu ne každý uvažoval. Uvědomovali si léta, mnohdy podlomené zdraví a také že to nebude návrat do stejné řeky. Nechtělo se ani Kmochovi. Léty se postupně v pojišťovně dopracoval až k slušně placenému zaměstnání likvidátora autohavárií, ani finančně ho to nelákalo. Žil pro rodinu a radoval se, že ze staršího syna roste nadějný hokejista. Nakonec podlehl žádostem Františka Pavlíčka: „Potřebuji okolo sebe lidi, na které se mohu spolehnout!“

Vrátil se na místo šéfredaktora zpravodajství. Na toto místo se ovšem tlačili i mnozí jiní. Kmoch se netajil tím, že jeho vzorem je sociální stát švédského typu. Při slovu sociální už viděli rudě. Oprávněné připomínky k neprofesionální formulaci nebo k úrovni zpráv a poznámek (Kmoch byl perfekcionista) byly označovány za útok na svobodu slova. Od něho, který se zasloužil o zbourání informační bariéry a za svobodu slova bojoval už v době plného komunistického režimu! Přidaly se choroby. Nejprve útok šedého zákalu na obě oči – uprostřed dne najednou přestal vidět. Následovaly operace, které v té době ještě neměly dnešní úroveň. Viděl pak jenom za pomoci brýlí s čočkami silnými jako okenní sklo. Přidaly se i další nemoci. Zahořkl a jeho známý humor se postupně měnil v sarkasmus. Zemřel náhle v nedožitých 67 letech.

V rozhlasové „Analýze činnosti pravicově oportunistických sil v Československém rozhlase“, zpracované normalizačním vedením rozhlasu v r. 1970, byl Jiří Kmoch označen za hlavu jednoho ze tří proudů kontrarevoluční činnosti – čti „demokratizačního procesu“ – v rozhlase.

Mohl by to být jeho epitaf.

Poznámka:

1) Vysoká škola politických a hospodářských věd (VŠPHV) byla pokračovatelkou Vysoké školy politické a sociální (VŠPS) zřízené rozhodnutím vlády ČSR v r. 1945. Měla pomoci uspokojit hlad po vysokoškolském vzdělání, vyvolaný společným nástupem 6 válečných ročníků, pro které byly české vysoké školy od r. 1939 uzavřeny. Měla zpočátku 5 000 posluchačů, sítím přísných semestrálních zkoušek se stav postupně snižoval. Někdy v polovině 50. let spolu s Vysokou školou obchodní zanikla a obě nahradila Vysoká škola ekonomická.

2) Písemné záznamy Kmochovy výpovědi o nich mohly vést k jeho evidenci v seznámech.

Mgr. Otakar Bílek

Miroslav Kalný

* 2. 3. 1922 Zlín

Reálné gymnázium ukončil za války v r. 1941, do konce války pracoval v Divadle Rokoko. První dva roky po válce pomáhá zakládat první programy tzv. Severočeského vysílače v Ústí nad Labem, v roce 1947 pracuje v ČsRo tamtéž jako hlasatel a reportér. Současně

† 28. 7. 1990 Praha

působí v ústeckém divadle. Na dalších 5 let odchází do rozhlasové stanice v Českých Budějovicích, kde kolem sebe soustředil nejlepší interpretační síly kraje. Položil tak základy stálé výrobní skupiny a také založil MEV-RO. V 50. letech musel jako politicky nevyhovující roz-

hlas opustit. Poslední zpráva o jeho profesním působení je z Kulturního domu spojařů v Praze (od 1953) – z rozhlasové dokumentace.

Miroslav Kalný začínal svoji uměleckou dráhu jako divadelní herec. S partou mladých lidí založili ještě za protektorátu v Praze na Zbořenci „Pokusnou scénu“, kterou brzy přenesli do vinohradské Hajnovky. Stačili tu však uvést jen jednu hru – a přišel zákaz. Podobný osud provázal i jejich další působení v slavném Rokoku na Václavském náměstí, kde z bývalé vinárny a baru vybudovali scénu s názvem „Živé jeviště“. I to přečkalo jenom tři premiéry. Ale právě tady se Mirek Kalný seznámil nejen s novými kolegy – Martinem Růžkem či Jiřím Sovákem, ale i s řadou vynikajících divadelních kritiků. Jedním z nich byl Dr. Jan Wenig, který tehdy mladého herce uvedl do Českého rozhlasu v Praze, o jehož dění měl povinnost psát denní sloupky do ráničku Českého slova. Byl to Kalného první vstup do média, které podstatně ovlivnilo jeho další život. Dále však zůstává u divadla, tentokrát se společností Františka Grabingera v Divadle práce, později ve Vesnickém divadle.

Po květnu 1945 však dochází s polovinou protektorátního Divadla práce do činohry Krajského oblastního divadla v Ústí nad Labem. Brzy tady s mladou partou nadšenců objevuje německou vysílačku a uvádí v život pravidelné rozhlasové vysílání. Samozřejmě že šlo o „partyzánskou“ stanici, která vysílala bez oficiálního povolení. Proto také brzy přijíždí z Prahy rozhlasová delegace, aby nelegální vysílání zlikvidovala. Pobyla tu týden, všechno dění i nadšení party bedlivě sledovala a rozhodla: Od 1. března 1947 je ústecká stanice převzata Československým rozhlasem jako krajsové studio. Jenomže to už se blížil únorový komunistický puč 1948 – a brzy po něm dostává Mirek Kalný, jako první, okamžitý zákaz vstupu do budovy rozhlasu, a to s nastoupením řádné placené dovolené (sic!). Po více než dvou měsících přichází z pražského rozhlasu dopis, datovaný 4. září 1948, ale platný už od 4. července téhož roku, že jej Československý rozhlas překládá do krajsové stanice České Budějovice – jako hlasatele. Jeho českobudějovická rozhlasová anabáze trvala pouhých pět let. Ale za tu dobu se mu podařilo, díky jeho nezlomnému entuziasmu, vytvořit řadu zajímavých projektů. Po odchodu režiséra Oldřicha Lukeše do Prahy nastupuje na jeho místo jako režisér literárních a dramatických pořadů. Vedle pořadů pro krajsové vysílání natáčí činohry a literární žánry pro celostátní vysílání, které vycházely z tvůrčí dílny českobudějovického dramaturga Františka Pavlíčka, později Ivo Fischera. Ze svých dvou asistentů vychoval příští režiséry. Založil Divadelní ochotnický soubor rozhlasu. Připravoval celé programové bloky, které se živě natáčely v různých částech kraje, přímo s publikem a za jeho účasti. Objevoval amatérské kapely Babouků, Mugrauerů, Polatovy dechovky.

Když se začátkem roku 1953 vrátil z Bratislavy, kde na celostátním rozhlasovém semináři přednášel o nových zkušenostech z natáčení činohr v plenéru a o pořízování vlastních zvukových efektů, našel na svém psacím stole výpověď z pracovního poměru v Československém rozhlasu. Termín výpovědi 30. září 1953. Bylo mu slibováno, že Praha mu bude otevřená a že má

všechny předpoklady pro navázání nových kontaktů tam. Se štěstím se mu podařilo vyměnit budějovický byt za pražský a se svou ženou, herečkou Věrou Petákovou, se s milovanými Budějovicemi rozloučil.

Poslední dva měsíce roku 1953 skutečně v pražském rozhlasu účinkoval až 3krát denně. Ale od nového roku – konec! Nikdo nevolal, nikdo ho najednou nepotřeboval. A tak se dopisem obrátil na pražskou kádrovku a ptal se na důvody onoho náhlého odmítní. 1. února 1954 se mu dostalo odpovědi, která stojí za přečtení:

Vážený soudruhu!

odpovídáme na tvůj dopis, žádající o vysvětlení k rozvázání pracovního poměru s tebou. Jsme toho názoru, že důvody jsou Ti dobře známy. Pro Tvé upamatování bychom se chtěli vrátit zpět k Tvé minulosti, abys pochopil správnost našeho rozhodnutí. Tvá působnost ve stanici Ústí nad Labem tě jistě nedoporučovala, my jsme ti však dali další příležitost k odstranění chyb ve stanici České Budějovice. Zde jsme stále sledovali Tvůj vývoj. Po pracovní stránce jsi jako jednotlivec pracoval dobře, avšak nezbavil ses svých dřívějších chyb panovačnosti a individualismu. Okolo Tebe vyvstávala atmosféra nepostradatelného. Tvoji zásadní chybou je, že nerad předáváš své zkušenosti jiným lidem než těm, které sis oblíbil, nepomáhal jsi tvořit soudružský kolektiv, který by si v práci vzájemně pomáhal. Podle našeho názoru by Tvá přítomnost ve stanici České Budějovice nebyla oporou vedení. Vezmeme-li všechny tyto okolnosti v úvahu a uvědomíš-li si, že Československý rozhlas je celek, uznáš sám, že bude lépe, když svoje zkušenosti v kultuře uplatníš na jiném úseku, kde dokážeš odstranit své chyby. Chtěli bychom, abys nám věřil, že naším úmyslem není Ti znemožňovat práci.

Přijmi od nás přání úspěchu v novém působení a bude i naší radostí, když uslyšíme, že se Ti práce daří.

Se soudružským pozdravem Čest práci!

Vlasta Křížová

kádrový odbor Československého rozhlasu Praha.

M. Kalný se dočkal rehabilitačního řízení až v r. 1969. Z dokladů k jednání rehabilitační komise v r. 1969:

„Byl přímý, pracovitý člověk, který vytvářel nadprůměrně dobré pořady z literatury české a cizí ... vychoval řadu dobrých režisérů.“ (Oldřich Janovský)

„Výpověď Miroslava Kalného jsem považoval vždy za velmi špinavou záležitost, proti které se marně protestovalo v Jihočeském divadle na několika stranických schůzích.“ (Karel Hlušíčka)

„Prakticky z ničeho vybudoval v Českých Budějovicích perfektní režisérské oddělení, odevzdával mimořádně dobrou režisérskou práci a založil rozhlasový závodní klub, který pod jeho vedením zvítězil v celostátní soutěži.“ (Ivo Fischer)

„Osvědčil se v Českých Budějovicích jako velmi talentovaný, výkonný režisér, hlasatel a dramaturg, a stejně kladný byl i jeho občanský profil.“ (František Pavlíček)

„Důvody, které vedly k propuštění M. Kalného, nebyly pracovníkům vysílání pro mládež v Praze sděleny

a jeho propuštění způsobilo mezi nimi velký nesouhlas. Pracoval především pro vysílání pro děti a mládež, a to s velkou pílí, zaujetím a znamenitými výsledky.“ (Vladimír Kovářík).

Závěr jednání: „Vzhledem k tomu navrhuje rehabilitační komise Čs. rozhlasu, aby M. Kalný byl za dobu svého působení v krajské stanici České Budějovice plně politicky a morálně rehabilitován.“ (Podepsán dr. Ferdinand Smrčka, předseda rehabilitační komise ČR)

PhDr. Rostislav Běhal

Miloš Marko

* 4. 3. 1922 Hronská Dúbrava, okr. Žiar nad Hronom

Historie někdy nutí zabývat se i osobami, které měly na vývoj Českého rozhlasu pramalý vliv. Takový je i Miloš Marko. Ale byl začátkem triumvirátu, který si předával žezlo ústředního ředitele Československého rozhlasu po celých 22 let (1967–1989) a který přinesl mnoha lidem hodně bolesti a strádání.

Trojici **Marko, Chňoupek, Riško** bychom mohli pokládat jenom za formální plnění zásady – je-li ústředním ředitelem Československé televize Čech, musí být v čele rozhlasu Slovák – kdyby nebylo nápadné, jak jsou jejich osudy podobné a jak se vzájemně proplétají kolem stejného středobodu:

Novinářská kariéra Miloše Marka začíná brzo. Po roce práce v regionálním tisku je v letech 1946–48 už odpovědným redaktorem „Národní obrody“ a hned nato od r. 1948 zástupcem šéfredaktora ústředního tiskového orgánu Komunistické strany Slovenska „Pravdy“, od r. 1953 jeho šéfredaktorem. Pak se to trochu zhoupne: 1958 odchází šéfovat týdeník „Predvoj“. Klíčový v jeho kariéře je pobyt v Moskvě ve funkci zpravodaje ČTK (1960–64), odkud se vrací už jako ředitel Slovenského rozhlasu a první náměstek ústředního ředitele Československého rozhlasu.

Ing. Chňoupek začíná dělat novinářku v r. 1948 v mládežnickém tisku (předtím řadový úředník Matadoru aj. podniků), 1958–60 je krátce místním zpravodajem „Pravdy“ v Prešově a pak už v r. 1960 odjíždí jako zpravodaj „Pravdy do Moskvy“ (tedy ve stejné době jako Marko). Vrací se v r. 1965 jako šéfredaktor „Predvoje“ (kterému do r. 1960 šéfoval Marko) a už od r. 1966 je členem ideologické komise ÚV KSČ a kandidátem tohoto Ústředního výboru. Je to raketový postup – vždyť 5 let předtím v republice vůbec nebyl! Od r. 1969 první normalizační ředitel Čs. rozhlasu, na to krátce čs. velvyslanec v Moskvě a od r. 1971 československý ministr zahraničních věcí.

PhDr. Ján Riško: 1955–59 vedoucí zahraniční redakce mládežnického deníku „Smena“, 1960–67 vedoucí zahraniční redakce „Pravdy“ (z této funkce de facto řídí Chňoupkovu činnost v Moskvě a v r. 1967 odjíždí jako vedoucí odboru (tj. zpravodajské redakce) ČTK do Moskvy (tady před ním působil Marko). Do republiky se

Režisér Miroslav Kalný pak vystřídal do svého důchodu 17 zaměstnavatelů, většinou na termínované či jiné omezující smlouvy. Byl konferenciérem na tzv. volné noze, 5 let přidavačem u zedníků, jeho doménou byli noční vrátní, když mu lékaři zakázali fyzickou práci.

V červnu 1990 – po 37 letech – se vrací do svých milovaných Českých Budějovic, aby tu natočil dvoudílný vzpomínkový pořad o tom – jak šel život! První díl si z rádia ještě s velkou radostí poslechl. Druhý díl, vysílaný za týden, už nestihl. Zemřel 28. 7. 1990.

Riško vrací v r. 1970 a nastupuje hned do sekretariátu prvního tajemníka KSČ Husáka. Už v témže roce však střídá Chňoupek na místě ústředního ředitele Československého rozhlasu.

Jaký přerod se asi odehrál v jejich hlavách během moskevského pobytu a jakou tam získali kvalifikaci pro svá budoucí okamžitá vysoká postavení?

Marko – slovenský oblastný riaditeľ – nastoupil do funkce ústředního ředitele Československého rozhlasu 25. 1. 1967, když Hoffmann povýšil na ministra kultury. Změna to nebyla velká. Tři roky zastával úlohu 1. náměstka, a tak vlastně jen přesedl ze židle napravo do čela kolegia.

Docházel denně do sekretariátu ÚV KSČ a odtamtud svědomitě přinášel na kolegium všechny úkoly a připomínky. Byl v Praze sám, bez rodiny, a tak utrácel čas obcházením slovenských politiků, kteří tak jako on nevěděli, co v Praze s volným časem. Na rozdíl od Hoffmanna dbal na patřičnou reprezentaci funkcí a na důstojnost, která z nich vyplývala.

Leden 1969 přinesl Markovi veliké dilema. Slovenští politici se názorově rozdělili. Který má před sebou budoucnost? Na jedné straně bylo příjemné těšit se jako Slovák z všeobecné obliby Dubčeka. Marko proto rád naznačoval, jak mají k sobě blízko. Na druhé straně se při styku s konzervativnějšími slovenskými politiky (s jedním byl dokonce spřízněn) musel dozvědět, že se Dubčekovi „mydlí schody“, a tak co kdyby...? Tuto nejistotu přenášel do rozhlasu. Navenek – při veřejných vystoupeních chválil progresivitu redakcí – dokonce udělil několik „ředitelských“ odměn – a hlásil se k Akčnímu programu; za zavřenými dveřmi však požadoval po šéfredaktorech, aby to svobodné myšlení krotili. Z vyšších orgánů přinášel a tlumočil názory ovlivněné jednou tou a podruhé opačnou stranou a žádal, aby se šéfredaktori podle nich řídili.

Celozávodní výbor KSČ se tou situací musel zabývat, zpracoval analýzu Markova jednání i jeho důsledků a požádal nadřízené orgány, aby Marko z funkce ředitele odvolaly. Stalo se tak 25. 7. 1968 a novým ředitelem byl jmenován Zdeněk Hejzlar.

Odvolaného ředitele Miloše Marka nečekal žádný těžký osud. Postižena byla jen jeho ješitnost. Ani se ne-